И.П.И
Институт за пазарна икономика

Изравнителните механизми в местните финанси

Споделяне на приходите от облагането върху доходите и модели за „изглаждане" на регионалните дисбаланси чрез насочени трансфери

Институт за пазарна икономика, март 2022 г.

В края на 2019 г., в навечерието на пандемията, темата за финансовата децентрализация за пореден път излезе на дневен ред. Предложението за пренасочване на 1/5 от приходите от подоходното облагане към общинските бюджети беше разписано от ИПИ в отворено писмо до министър-председателя и финансовия министър. Подобна реформа би дала силни стимули на местната власт да работи за икономическо развитие и високи доходи, като в същото време повиши собствените приходи на общините с над 850 млн. лв., без това да променя данъците на местно ниво. Ефектите за всяка една община в страната са разписани в специализираната страница на ИПИ – „2% в твоята община".

В резултат на разразилата се дискусия след отвореното писмо и проведените срещи с местната власт стана повече от очевидно, че основното притеснение за пълното приемане на една подобна реформа е евентуалното задълбочаване на регионалните дисбаланси. Опасението е, че големите общини, в които работят много хора, ще получат огромен дял от ръста в приходите, докато по-малките и по-бедни общини няма да могат да се възползват в пълна степен от реформата. Тази теза напълно нормално насочва вниманието както към разговора за регионалното развитие, така и към изравнителните механизми на държавата по отношение на общинските бюджети.

Пандемията и политическата нестабилност в страната временно изтикаха дискусията за финансовата децентрализация настрана. В началото на 2022 г. обаче, след като вече беше приет и бюджетът за текущата година, темата за намирането на дългосрочно устойчиво решение за финансите на общините отново излиза на преден план. Наскоро ИПИ представи пред публиката и нов филм – също озаглавен „2% в твоята община", който разказва в детайли идеята за финансова децентрализация и преотстъпване на 1/5 от приходите от подоходното облагане към общините. Ключова тема във филма са именно регионалните дисбаланси и възможностите за изравнителни механизми при новия модел.

В настоящия анализ ще разгледаме ефекта от трансферите и изравнителната субсидия към общинските бюджети и ще потърсим работещо решение за „справедливото" управление на трансферите към местните бюджети след влизането в сила на реформата, която преотстъпва 1/5 от приходите от подоходното облагане към общинските бюджети. Фокусът е върху изравнителните механизми, които могат да ограничат всякакви потенциални негативи и биха изпълнили едно от условията на реформата – всички общини да спечелят от новия модел.

Проектът на ИПИ „Регионални профили: показатели за развитие" се осъществява с подкрепата на Фондация „Америка за България"

AMERICA FOR BULGARIA FOUNDATION

ПРИХОДИ И ИЗРАВНИТЕЛНИ МЕХАНИЗМИ В НАСТОЯЩИЯ МОДЕЛ

Общините в България са много различни, като по отношение на своите финанси варират от бюджет в рамките на 2-3 млн. лв. в най-малките до бюджет от порядъка на над 300 млн. лв. в Пловдив и Варна и над 1,3 млрд. лв. в Столична община (2020 г.). Големите различия обаче не са просто функция на мащаба на населените места. Напротив, ако претеглим разходите на общините спрямо населението, ще видим, че те варират от 718 лв. на един човек в община Родопи до 4 796 лв. на един човек в община Челопеч. Различията остават, но вече водещото не е просто мащабът, а спецификата на населените места и структурата на местните бюджети.

През 2020 г. разходите на близо 200 общини в страната са в рамките на 1-2 хил. лв. на човек от населението. Начело на тази класация с общински разходи близо до или над 2 хил. лв. на човек са предимно малки общини, които или имат много високи собствени приходи – някои общини с минна индустрия и туристически общини, или са съвсем обезлюдяващи се, но получаващи високи спрямо населението си трансфери от държавата за функциониране на общинската администрация и поддържането на базови услуги. В същото време на дъното на класацията са някои от най-големите общини в страната. Областни центрове като Русе, Стара Загора или Хасково отчитат общински разходи от порядъка на 800-900 лв. на човек от населението. Столична община, ако вземем под внимание и ръста на населението от последното преброяване, също би била под границата от 1000 лв. на човек от населението.

Графика 1: Общински разходи на човек във всички 265 общини в България

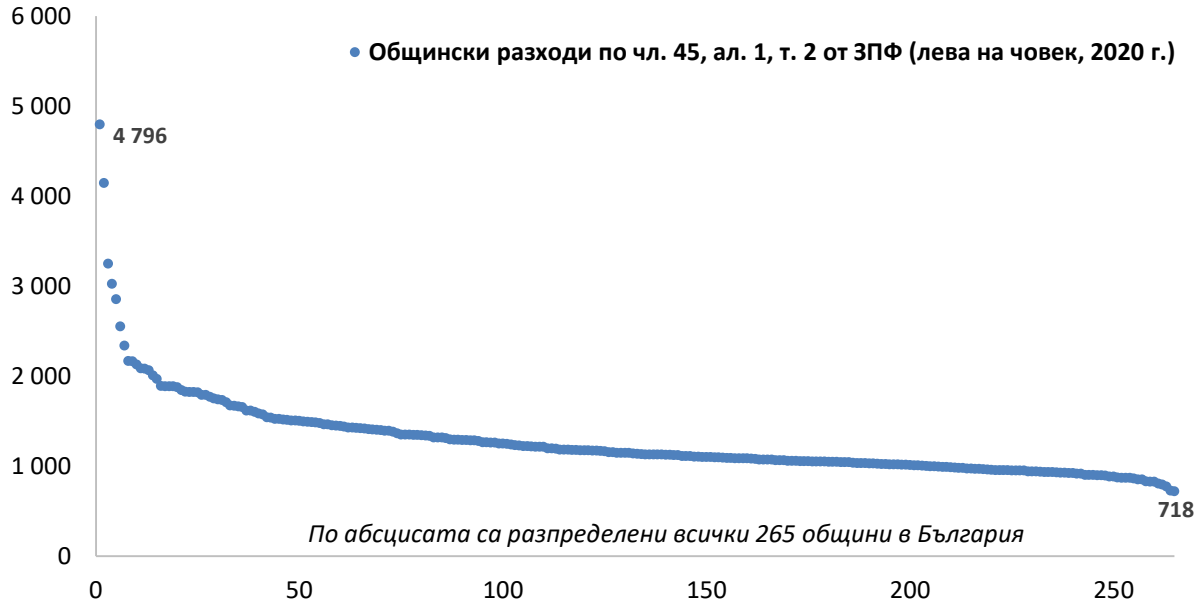

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите

Тази картина показва, че в основата на проблемите пред регионалното развитие и общинските финанси не е просто липсата на ресурс за бедните региони, но и липсата на достатъчно ресурс в големите икономически центрове в страната. Макар фокусът на този доклад да не е в пречките пред регионалното развитие, този аргумент е важно да се маркира, тъй като той стои в основата както на дискусията за по-високата финансова автономия на общините в страната, така и при търсенето на подходящи изравнителните механизми спрямо по-бедните региони.

Големите различия в 265-те общини в България обуславят и дълбоките неравенства по отношение на собствените им приходи. През 2020 г. собствените приходи на общините в страната са приблизително 2,4 млрд. лв. Претеглени спрямо населението, собствените приходи на общините варират от около 100 лв. на човек от населението в по-малките и бедни общини до около 500 лв. на човек в тези, които концентрират повече икономическа активност. Малко на брой са общините, които имат собствени приходи чувствително над 500 лв. на човек – начело с някои индустриални (Челопеч, Мирково) и туристически общини (Приморско, Несебър).

На фона на тези собствени приходи общините в България получават държавни трансфери в размер на над 4,9 млрд. лв. (2020 г.). Това е сумата на т. нар. бюджетни взаимоотношения, които включват делегираните от държавата дейности (4,3 млрд. лв.), изравнителната субсидия (330 млн. лв.), субсидията за зимно поддържане и снегопочистване (48 млн. лв.) и капиталовата субсидия (224 млн. лв.). Това са бюджетните взаимоотношения, които се одобряват от парламента със Закона за държавния бюджет, като тук не включваме средствата, които държавата отпуска на общините с решения на Министерския съвет в рамките на годината.

При повечето общини в страната общият размер на бюджетните трансфери от държавния бюджет е в рамките от 500 до 1500 лв. на човек от населението. Видимо от графиката по-долу в почти всички общини бюджетните взаимоотношения или средствата, които се получават от държавата със Закона за държавния бюджет, са чувствително над собствените приходи. Единични са примерите на общини, които имат повече собствени приходи спрямо трансферите от държавата. В много от случаите разликата е в пъти в полза на държавните трансфери.

Графика 2: Собствени приходи и бюджетни взаимоотношения във всички 265 общини

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите

По подобие на горните графики този доклад стъпва на поредица от разпределения на различни типове приходи, ефекти от реформата и евентуални механизми за изравняване, приложени към всички 265 общини в страната. Поради наличието на някои малки общини, които се отличават чувствително от останалите и изтеглят стойностите в отделните графики, някои от най-крайните

случаи ще бъдат премахвани от визуалните елементи, макар в анализа да са взети под внимание. Това позволява много по-ясно да се открият наблюденията и аргументите за голямата съвкупност от общини в България.

Такъв е случаят и с графиката по-долу, която отново представя разпределението на собствените приходи и бюджетните взаимоотношения на общините, но вече с премахнати общините Челопеч, Бойница и Трекляно. Челопеч се отличава с много високи собствени приходи на човек от населението, докато Бойница и Трекляно с много висок размер на получените трансфери. Тяхното ръчно премахване от графиката позволява много по-детайлно да се видят разликите в страната и балансът между собствени приходи и трансфери от държавата.

Графика 3: Собствени приходи и бюджетни взаимоотношения във всички общини, с изключение на общините Челопеч, Бойница и Трекляно

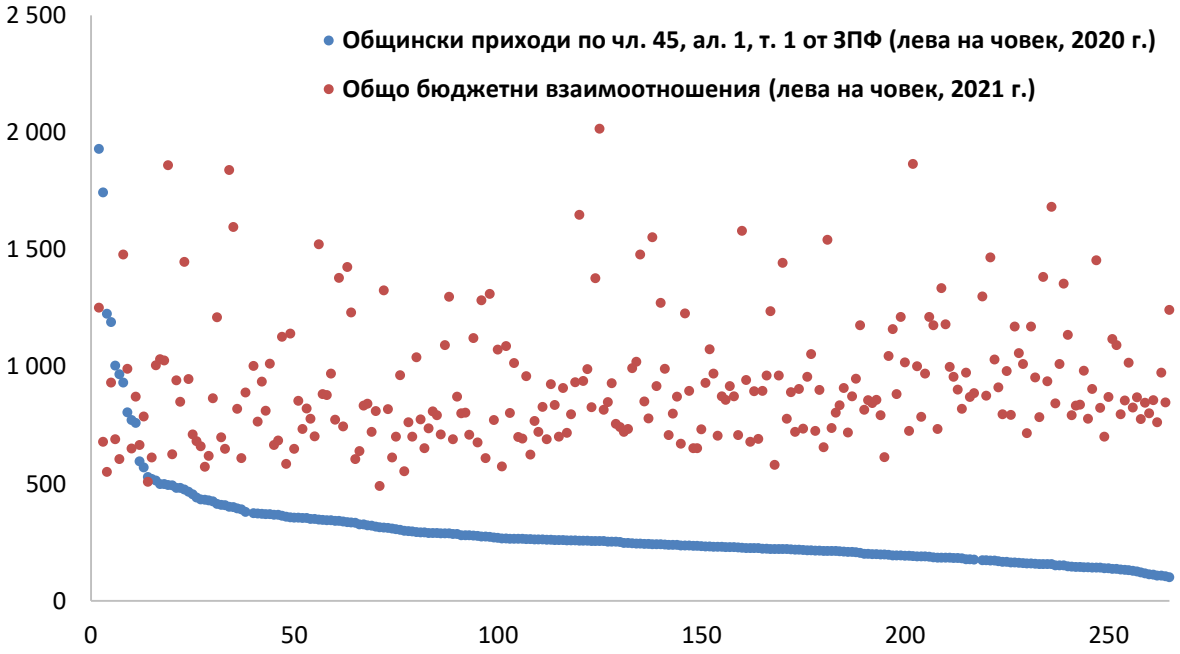

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите

По детайлното вглеждане в бюджетните взаимоотношения показва известен елемент на изравняване, тоест общините с по-ниски собствени приходи получават повече трансфери от държавата. Това обаче се дължи на конкретни елементи от бюджетните взаимоотношения – най-вече на т. нар. изравнителна субсидия, като това може да бъде демонстрирано с разбивка и преглед на основните държавни трансфери за всички общини в страната.

Два елемента от държавните трансфери към общините или т. нар. бюджетни взаимоотношения заслужават специално внимание. От една страна е субсидията за делегирани от държавата дейности – над 4,3 млрд. лв. за 2020 г., от които поне 70% са за образование. Финансирането на делегираните дейности се основава на единни разходни стандарти, отчитащи различен набор от натурални показатели и по своята същност няма изравнителен характер. От другата страна е изравнителната субсидия за местни дейности, която е в рамките на 330 млн. лв. за 2020 г. и има за цел да осигури минимално равнище на местните услуги в общините.

Субсидията за делегираните от държавата дейности е значителна – обикновено в рамките от 500 до 1000 лв. на човек, като чувствително изпреварва собствените приходи на общините. Единични са случаите, в които субсидията за делегирани дейности надхвърля значително 1000 лв. на човек, като това са малки и обезлюдяващи се общини (Чупрене, Трекляно, Георги Дамяново и т.н.). На графиката по-долу е показано разпределението на собствените приходи и субсидията за делегираните от държавата дейности за общините в страната, претеглени на човек от населението. Изключени са Челопеч и Бойница, за да е по-видимо сравнението.

Графиката потвърждава очакваното, че субсидията за делегираните от държавата дейности не води до значимо изравняване на регионалните дисбаланси във финансирането и на практика няма такава цел. Разбира се, по-детайлно вглеждане в делегирани дейности може да открои някои изравнителни механизми – например в страната има защитени детски градини и училища, които получават средно по-високо финансиране спрямо броя на децата, но все пак в широката дискусия за финансовата автономност на общините, делегираните от държавата дейности следва да се разглеждат извън рамката на т. нар. изравнителни механизми.

Графика 4: Собствени приходи и субсидия за делегирани дейности във всички общини, с изключение на общините Челопеч и Бойница

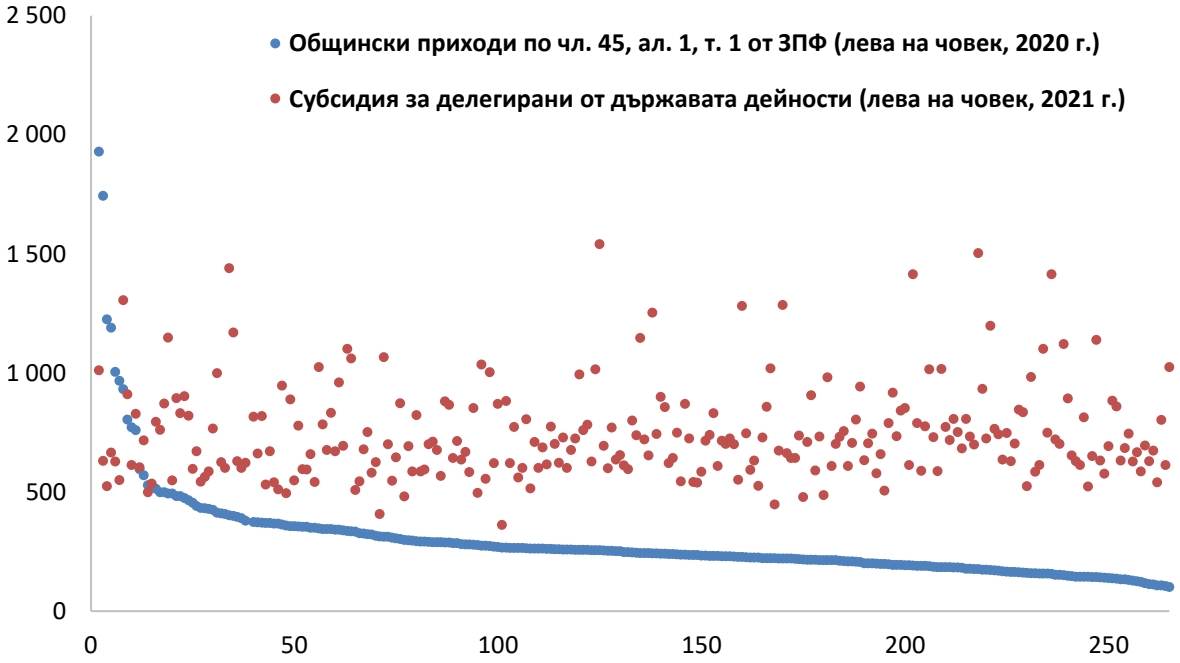

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите

Изравнителната субсидия е далеч по-малка от субсидията за делегираните от държавата дейности – до 100 лв. на човек в поне 150 общини и между 100 и 200 лв. на човек в други над 100 общини. Отново са единични случаите на много по-високи нива на изравнителна субсидия (Трекляно, Бойница). На долната графика са представени собствените приходи и изравнителната субсидия за общините в страната – претеглени на човек от населението, като ясно се вижда изравнителният характер на този трансфер от държавата. За по-голяма яснота са премахнати трите общини с най-високи собствени приходи на човек от населението – Челопеч, Чавдар и Приморско, тъй като изтеглят графиката и скриват част от ефектите в дъното.

Графика 5: Собствени приходи и изравнителна субсидия във всички общини, с изключение на общините Челопеч, Чавдар и Приморско

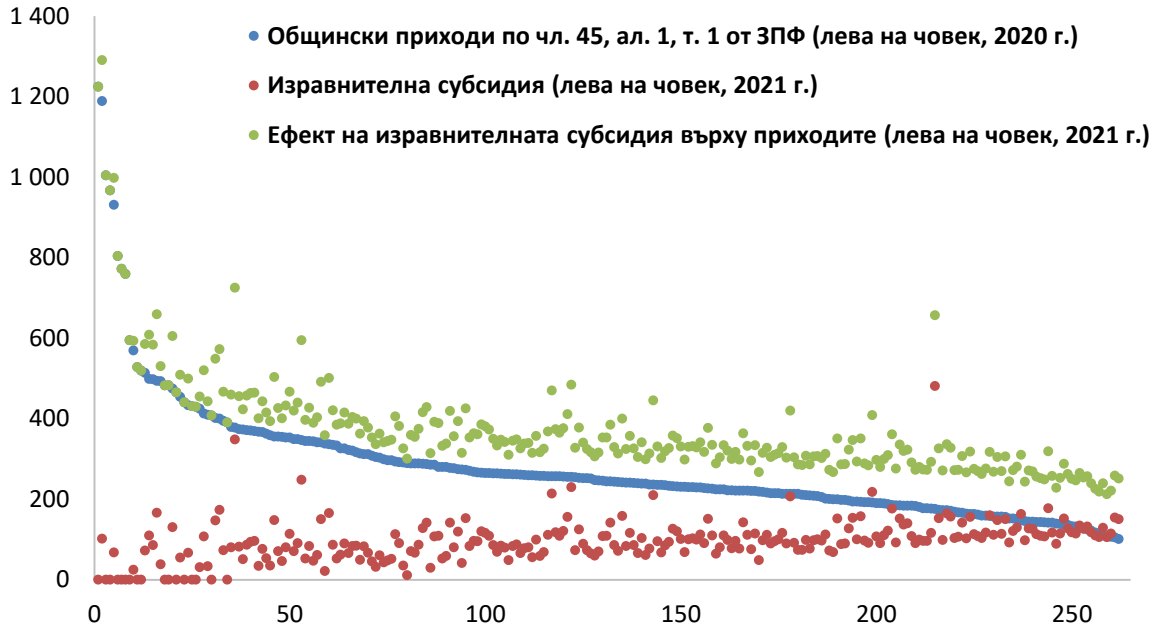

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите

Графиката категорично показва, че изравнителната субсидия има ясно изразен изравнителен характер. Общините с по-ниски собствени приходи на човек от населението получават по-висока изравнителна субсидия. Целта на изравнителната субсидия, както е разписана и в Закона за публичните финанси, е да се осигури минимално равнище на местните услуги в общините. В общия преглед това се изразява в компенсиране в наклона на кривата в края и своеобразно повдигне на опашката. На графиката се виждат и 18-те общини (през 2020 г.), които не получават изравнителна субсидия – всичките са в началото на кривата, тоест с високи собствени приходи. Важно е да се отбележи, че при някои от най-бедните общини изравнителната субсидия дори надвишава собствени приходи.

Ефектът от субсидията е, че наклонът на кривата на приходите се понижава и в дъното, почти във всички случаи, се осигуряват приходи в размер на поне 250 лв. на човек (собствени приходи плюс изравнителна субсидия). Изравнителната субсидия не води до пълно изравняване, но в известна степен компенсира неравенствата. Следва да отбележим и това, че пълното изравняване не е желателно, тъй като би обезсмислило всякакво усилие на общините за икономическо развитие и повече приходи. Ролята на изравнителния механизъм е да осигури някакъв необходим минимум за нормално функциониране на общината по отношение на местните дейности, а не да убие стимулите за икономическо развитие и по-добра събираемост.

Видимо от графиката, някои общини остават далеч напред, независимо от това че получават никаква или минимална изравнителна субсидия. Това показва, че дисбалансите в местните финанси са факт и при текущия модел на силна централизация, ограничени собствени приходи и изравнителен механизъм, който покрива почти всички общини в страната. Настоящият модел не само не премахва дисбалансите, но и ограничава потенциала на икономическите центрове, които остават зависими от държавните трансфери и натуралните показатели.

РЕФОРМАТА И НОВИТЕ ИЗРАВНИТЕЛНИ МЕХАНИЗМИ

Предложената реформа предвижда споделяне на приходите от данъка върху доходите на физическите лица, като 1/5 от приходите автоматично се преотстъпват към общините по модела „парите следват личната карта“. Ефектът от реформата и прехвърлянето на 1/5 от приходите от подоходното облагане към общините носи допълнителни 850 млн. лв. в общинските бюджети. Детайлна разбивка на ефектите по общини е представена от ИПИ на Годишната среща на местните власти през септември 2021 г.

Реформата ще повиши собствените приходи на всички общини – повишението най-често ще бъде от порядъка на 10% до 40% повече собствени приходи. Единични са случаите на по-голямо покачване – предимно в общини, които приютяват много големи предприятия като Козлодуй, Раднево или Пирдоп. Над 230 общини ще получат до 100 лв. допълнителен собствен ресурс на човек от населението от реформата. Други 25 ще получат между 100 и 200 лв. на човек, като малко са примерите за по-голям ръст на приходите. На графиката по-долу е показан ефектът на реформата. Не са налични данни за общините Чавдар и Мирково, поради липса на данни за брой наети и средна заплата, които са в основата на изчислението на евентуалните ефекти от реформата. От графиката отново отсъстват и общините Челопеч и Приморско, за да не се изтегли графиката и да се открият по-ясно ефектите в другите общини.

Графика 6: Собствени приходи преди и след реформата във всички общини, с изключение на общините Челопеч, Приморско, Чавдар и Мирково

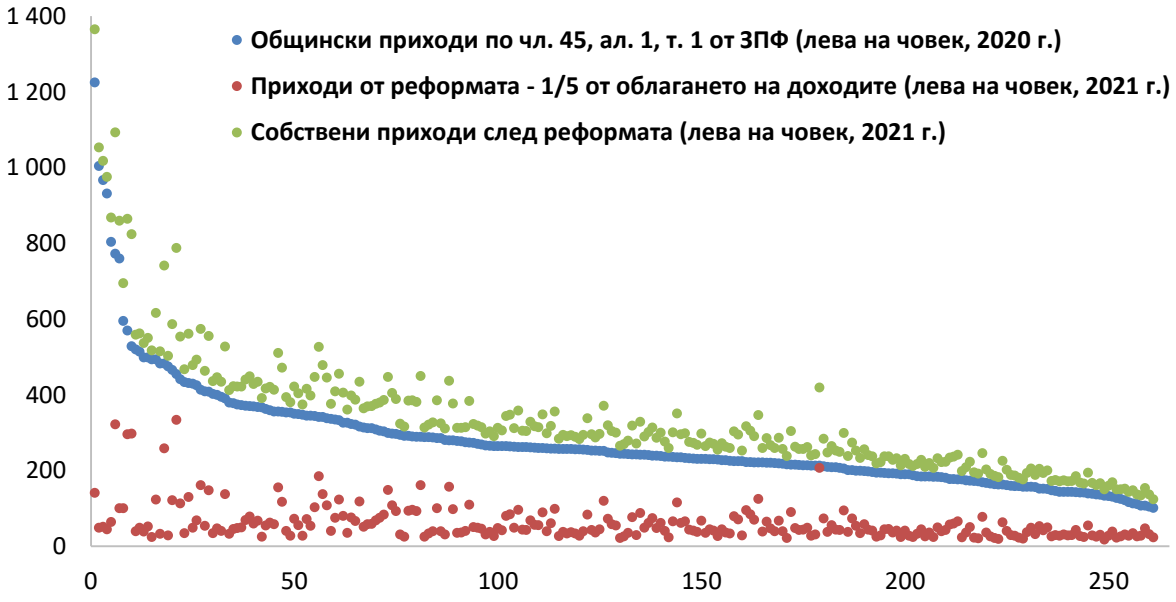

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите и НСИ

Общините с висока икономическа активност – съответно повече заети и по-високи заплати, безспорно ще спечелят най-много от реформата. Споделянето на приходите от облагането на доходите дава директна връзка между икономическите процеси на местно ниво и общинския бюджет. Местната власт ще има стимул да работи за повече инвестиции, нови работни места и по-високи заплати. Точно тези стимули, както и предвидимостта и устойчивостта на новите собствени приходи, биха променили структурно ролята на местните власти.

Споделянето на данъци предполага и реформирането на съществуващите изравнителни механизми в бюджетните взаимоотношения с държавата. На първо време нека да илюстрираме ефекта от изравнителната субсидия след реформата, ако приемем, че изравнителната субсидия остане непроменена. Това е почти сигурно, че няма да бъде така, но следващата графика дава добра отправна точна за посоката на реформа в изравнителната субсидия. На нея се вижда и съпоставката между новите собствени приходи от споделянето на приходите от подоходния данък и сега съществуващата изравнителната субсидия в общините в страната. Поне 70 общини, в т.ч. всички водещи икономически центрове, ще получат повече от реформата в собствените приходи спрямо досега получаваните средства от изравнителната субсидия.

Графика 7: Собствени приходи преди и след реформата и базов ефект на изравнителна субсидия, с изключение на общините Челопеч, Приморско, Чавдар и Мирково

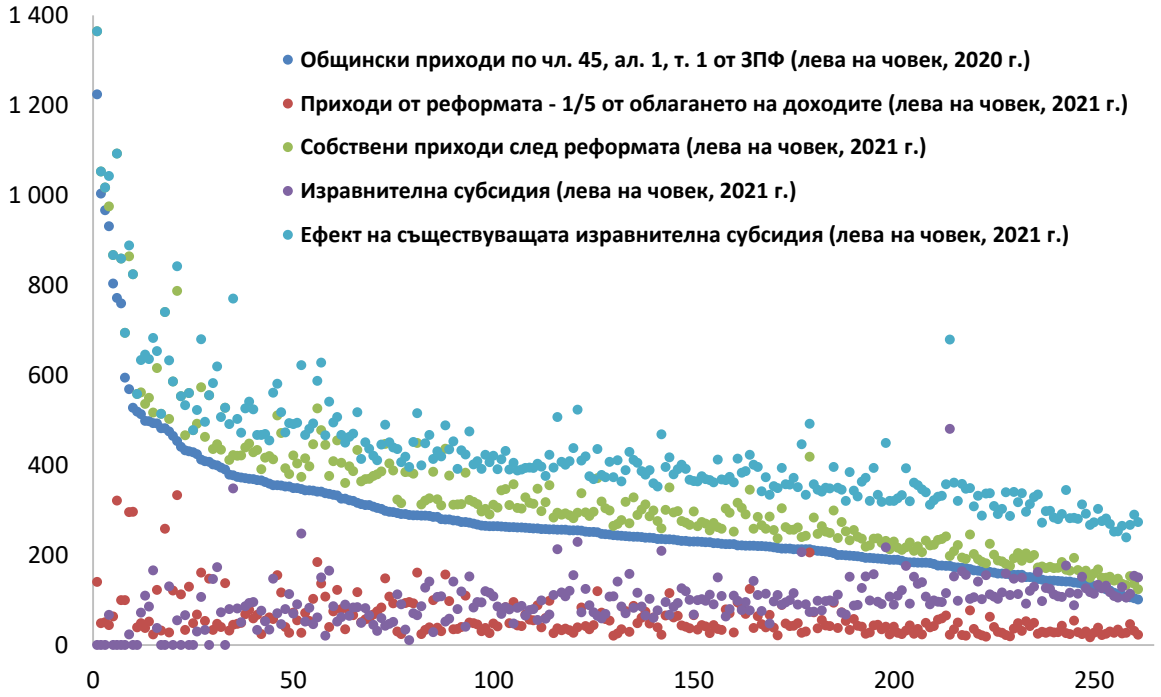

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите и НСИ

Реформата в собствените приходи и споделянето на приходите от облагането на доходите позволява да се направят и съответните промени в изравнителната субсидия. Съществуващите в момента недъзи в местните финанси спрямо големите – повечето областни центрове, както и спрямо някои индустриални общини – като Девня, Казанлък или Севлиево, които имат висока икономическа активност, без реално в общината да остава значим ресурс, могат да бъдат изчистени с реформата. Тези общини ще получат част от дохода, който така или иначе се генерира на тяхна територия, и ще могат да променят средата с реални политики и инвестиции.

Големите икономически центрове, както и силните индустриални общини, на практика няма да имат нужда от изравнителна субсидия. Последната от своя страна може да се насочи към по-малките общини и да има много по-голяма ефективност. Точно промяната в изравнителната субсидия позволява да се отговори на аргумента за регионалните дисбаланси и да се гарантира, че не само големите ще спечелят от финансовата децентрализация.

Нашите изчисления показват, че поне 70 общини няма да имат нужда от изравнителна субсидия при новия модел и споделянето на приходите от облагането на доходите. Това са общини, чиито собствени приходи след реформата са над 300 лв. на човек от населението и които получават повече от реформата, отколкото са получавали досега от изравнителната субсидия. Това са почти всички общини в страната, чието население е над 30 хил. души, както и някои по-малки общини, които концентрират икономическата активност. Премахването на изравнителната субсидия за общините, които твърдо печелят от реформата, спестява ресурс в рамките на 122 млн. лв. За да бъдат компенсирани всички останали близо 190 общини, при които приходите от изравнителната субсидия биха били над приходите от реформата, са нужни около 115 млн. лв. Този ресурс е достатъчен, за да осигури, че всяка една от останалите общини ще получи след реформата поне толкова, колкото е получавала по стария модел. Към момента тези общини получават изравнителна субсидия в размер на 207 млн. лв. Реформата при тях спестява ресурс в рамките на 92 млн. лв. от текущата изравнителна субсидия.

Казано с други думи, ако досега общините са получавали близо 330 млн. лв. изравнителна субсидия, сега ще бъдат необходими само 115 млн. лв. за да се гарантира, че никой няма да изгуби от реформата. Останалият ресурс от 214 млн. лв. може да използва за допълнително изравняване спрямо по-бедните общини в страната, което вече ще отиде далеч отвъд текущите финансови параметри. Този ресурс може да се използва изцяло или (частично) да се спести спрямо намерения баланс в преговорите между централна и местна власт. По-долу е представена графика, която показва собствените приходи след реформата – споделянето на част от приходите от облагането на доходите, както и ефекта на новата изравнителна субсидия, която гарантира, че и най-малките и най-бедни общини няма да изгубят от реформата.

Графика 8: Собствени приходи след реформата и ефект на новата изравнителна субсидия, с изключение на общините Челопеч, Приморско, Чавдар и Мирково

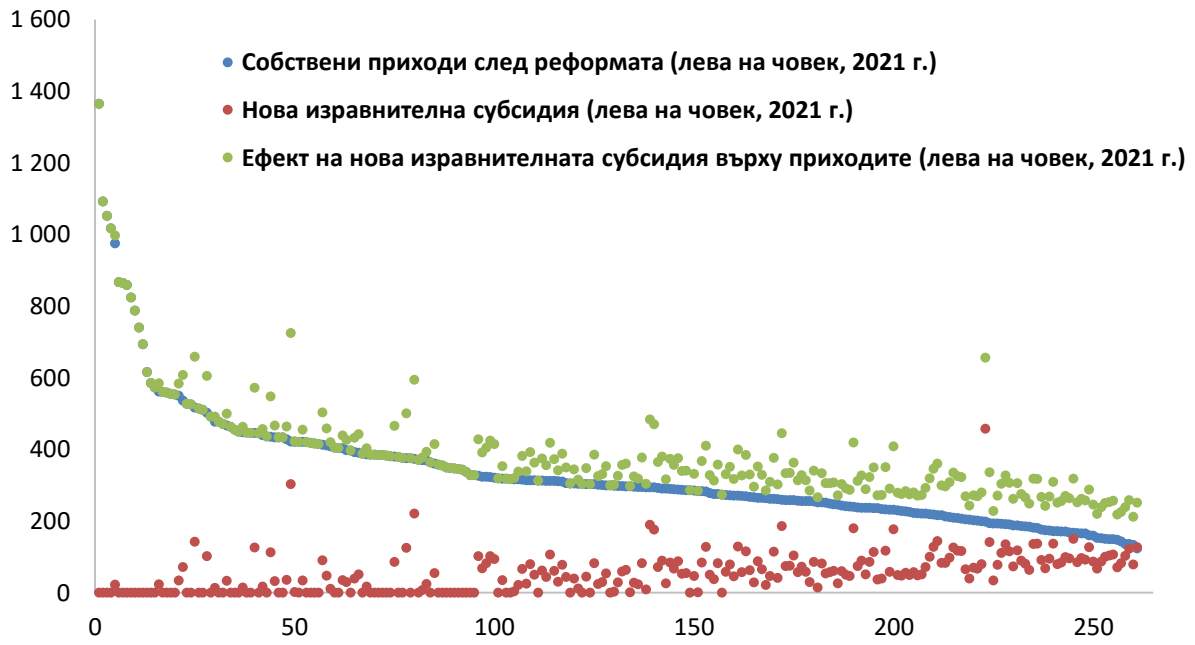

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите и НСИ

На този етап от реформата новият модел вече е променил структурно бюджетите на големите и икономически активните общини – получавайки повече средства на база изцяло на собствен ресурс и забравяйки за изравнителната субсидия, и е гарантирал, че всички останали няма да изгубят от реформата. Това е основата, върху която вече може да се надгражда и да се търси оптимален ефект от реформата. По-долу ще представим вариант на допълнително изглаждане на кривата, който е в размер от порядъка на спестените средства от изравнителната субсидия. Това е по-скоро илюстративен вариант, който да покаже огромния ефект, който може да се постигне с подобен ресурс, насочен за изглаждане на кривата. Илюстративен, тъй като реално приложимият вариант зависи от наличните средства във фискалната рамка на страната и балансът в преговорите между местна власт и правителство.

Вариантите за оптимално използване на спестения ресурс от изравнителната субсидия са различни. По-долу представяме опростен модел, при който задаваме цел от минимум 400 лв. на човек от собствени приходи и изравнителна субсидия и насочваме ресурса изцяло в изглаждането на опашката на кривата. С други думи, всяка община получава допълнителна изравнителна субсидия до достигане на въпросните 400 лв. на човек от населението. Това са близо 180 общини, за които ще е нужен ресурс от порядъка на 263 млн. лв. Средства, които са близки по мащаб на спестения ресурс от реформата.

Графика 9: Собствени приходи и изравнителна субсидия след реформата и опростен модел на допълнително изравняване, с изключение на Челопеч, Приморско, Чавдар и Мирково

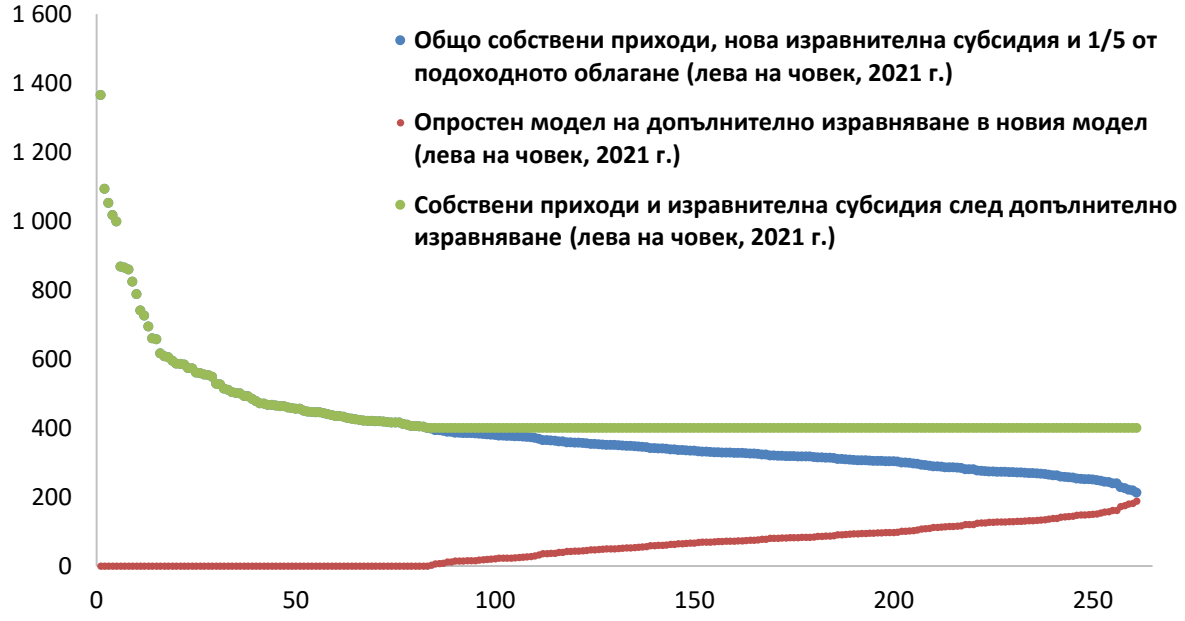

Източник: ИПИ на база данни от Министерство на финансите и НСИ

Това е опростен модел, който цели да покаже, че спестеният ресурс от изравнителната субсидия може да се насочи ефективно и да постигне огромен резултат. В случая допълнително насочване е изцяло на база зададен минимален праг – 400 лв. на човек, но конкретният механизъм подлежи на обсъждане. Избраният подход тук по-скоро показва, че съществува и модел, който стъпва на база някакви минимални потребности по смисъла на текста за изравнителната субсидия в Закона за публичните финанси.

БАЛАНСИРАЩ МЕХАНИЗЪМ В РАМКИТЕ НА РЕФОРМАТА

Пренасочването на изравнителна субсидия от общините, които ще спечелят най-много от реформата, към по-малките общини е работещ механизъм, но не е единственият и реално може да бъде допълван с други инструменти. Трябва да се отчете, че прехвърлянето на 1/5 от приходите от подоходното облагане към общините ще създаде натиск и за прехвърляне на отговорности или най-малкото към ограничаване на някои от другите субсидии – например капиталовата субсидия, която е над 220 млн. лв. и също има известен изравнителен характер.

Ако приемем, че пренасочването на изравнителна субсидия от големите към малките не е напълно подкрепено или няма да покрие напълно политическата цел за „изглаждане" на кривата на приходите след реформата, то остава вариантът да се търсят балансиращи механизми в рамките на реформата и новия ресурс за общините. Това по същество е нова идея по отношение на прехвърлянето на 1/5 от приходите от облагането на доходите към общините, която обаче заслужава внимание и може да се разглежда като консенсусна алтернатива, която носи ползи за малките общини без да стопира реформата в нейната цялост.

Моделът в случая би бил не просто да се пренасочи изравнителна субсидия към по-малките общини, но да има вътрешно преразпределение в рамките на 850-те млн. лв., които общините ще получат от облагане на доходите. По същество това би било пренасочване на част от новия ресурс от Столична община и другите големи общини към по-малките и бедни населени места. Възможен вариант е да се създаде балансиращ механизъм, чрез който 20% от въпросните 850 млн. лв. да бъдат за подкрепа на изравнителните механизми към малките общини. Ресурс в рамките на 170 млн. лв. ще е напълно достатъчен да се постигне или подкрепи ниво на изравняване, което да е в пъти по-ефективно от това, което наблюдаваме в момента.

Подобни механизми съществуват в Централна и Източна Европа (ЦИЕ). В Полша, например, към споделянето на приходите от облагането на доходите и изравнителните механизми има и т. нар. балансиращ механизъм, който насочва средства от общините с най-много приходи от споделянето на данък общ доход към тези, които получават малко. В Словения също има такъв механизъм, като близо 30% от споделяните приходи подлежат на преразпределение към по-бедните общини. И в двете страни голяма част от приходите от облагането на доходите остават в местните власти. Тези примери само показват, че подобни механизми не са екзотика, напротив – те подкрепят по-голямата финансова автономност на местната власт и ефективността на трансферите от държавата.

В подкрепа на подобен балансиращ механизъм е и твърде голямата концентрация на икономическа активност в София. Имайки предвид, че над 40% от трудовите доходи са концентрирани в столицата, въвеждането на допълнителен балансиращ механизъм е отворена възможност. Независимо от политическото решение за реформа на изравнителната субсидия при новия модел, подобен балансиращ механизъм в рамките на споделените приходи от облагането на доходите може да бъде полезен.

ИЗВОДИ И ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ

Голямото предизвикателство пред пълното възприемане на идеята за финансова децентрализация и споделяне на приходите от облагането на доходите в общините безспорно е в аргумента за регионалните дисбаланси. Отговорът на това предизвикателство се крие в ясното разбиране за ефектите от реформата върху собствените приходи на общините и моделите за „изглаждане" на регионалните дисбаланси чрез насочени трансфери. Споделянето на приходите от облагането на доходите върви заедно с реформа на изравнителните механизми, която гарантира, че всички ще спечелят от новия модел.

Предложеният модел за местните финанси има две основни направления, които са ключови за регионалното развитие в страната. От една страна е преотстъпването на 1/5 от приходите от облагането на доходите към общините (ресурс в рамките на 850 млн. лв. през 2021 г.), което би дало огромен стимул за развитието на регионите и би подкрепило потенциала на икономическите центрове в цялата страна. От друга страна е реформата в изравнителната субсидия (330 млн. лв. през 2020 г.), която ще пренасочи средства от големите и успешни общини към по-малките и бедни такива. По-голямата финансова автономност на общините всъщност ще даде възможност за истински изравнителни механизми.

Докладът разглежда в дълбочина ефектите от съществуващите изравнителни механизми в бюджетните взаимоотношения на общините с държавата и дава много ясна насока за реформа в изравнителната субсидия при новия модел, в който ще се споделят приходите от облагането на доходите. Изчисленията показват, че поне 70 общини няма да имат нужда от изравнителна субсидия при новия модел – получавайки повече средства на база изцяло на собствен ресурс. Това са почти всички общини в страната, чието население е над 30 хил. души, както и някои по-малки общини, които концентрират икономическата активност.

За да бъдат компенсирани всички останали близо 190 общини, при които приходите от изравнителната субсидия биха били над приходите от реформата, са нужни около 115 млн. лв. Този ресурс е достатъчен, за да гарантира, че всяка една от малките и обезлюдяващи се общини ще получи след реформата поне толкова, колкото е получавала по стария модел. На практика с около 1/3 от настоящия ресурс в изравнителната субсидия може да се постигне същия финансов резултат спрямо най-бедните общините, докато в същото време се освобождава потенциала на икономическите центрове за развитие. В доклада представяме и опростен модел, който цели да покаже, че спестеният ресурс от изравнителната субсидия може допълнително да се насочи ефективно и да постигне огромен резултат спрямо регионалните дисбаланси.

В доклада представяме и възможен балансиращ механизъм, който е заключен в рамките на реформата и споделянето на приходите от облагането на доходите. По същество подобен механизъм предвижда част от приходите от реформата – в рамките на 20%, да подлежат на преразпределение към по-малките и бедни общини. Този балансиращ може да бъде допълващ към изравнителната субсидия или частично заместващ, като осигурява ресурс за изравнителни трансфери конкретно от споделянето на данъка върху доходите. Подобни механизми съществуват в други страни от ЦИЕ, които имат дълъг опит със споделянето на преки данъци с общините, и могат да подкрепят финансовата автономия на местните власти в България.